

Läbi r O helise akna

Saku Sõnumid

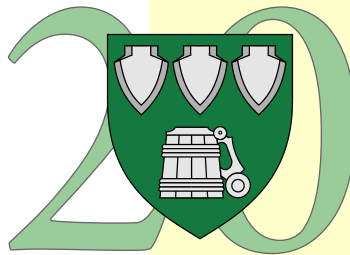
www.sakuvald.ee/ss

20. jaanuar
2012
2 (323)
Hind
0,50 eurot

SAKU VALLA LEHT

Kas Saku vallas on hea elada? Millised on plussid ja miinused, head küljed ja puudused?

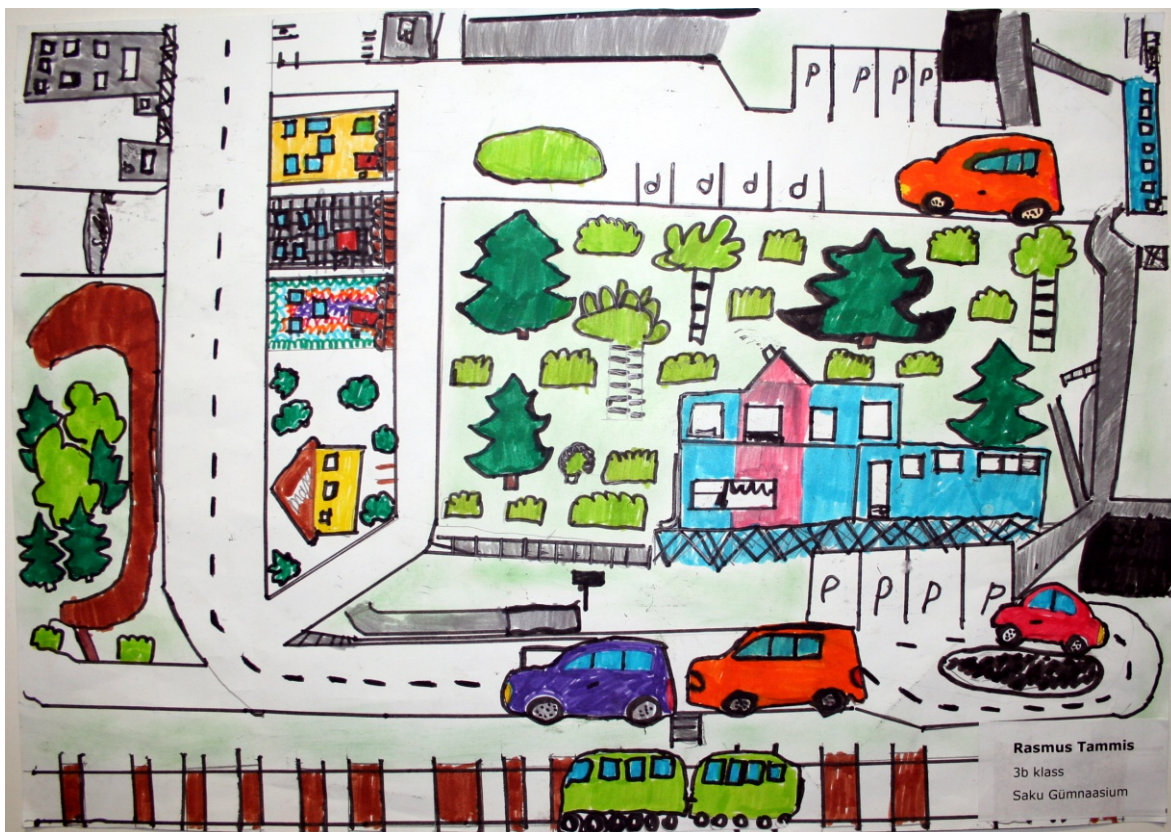
Vastavad lasteaialapsed, õpilased, valla eakaaslased, vallast veidi vanemad ja inimesed, kes näinud ka endisaegseid valdu esimesel Eesti ajal / lk 8-10

Saku vald 20

„20 aastat tagasi oli hoopis teistmoodi aeg, teistmoodi inimesed, teistmoodi võimalused,” ütles 1992. aastal valda juhtima hakanud Ago Järva. Loe valla ajalooost ja 1992. aasta arengukavast / lk 2-4

Palju õnne, koduvald!

Sünnipäevanädala raames avati Saku Valla Majas 18. jaanuaril lasteaia- ja algkoolilaste joonistuste näitus (pildil). Poistetüdrukute tööd annavad vahva ülevaate, mida ja kuidas nooremad elanikud oma koduvallas näevad. Raamatukogus on aga nädala algusest ülihuvitav näitus „20 aastat Saku valla loomisest” - vaadata saab põnevaid pilte, väljalõikeid, trüki-seid möödunud 20 aasta sündmustest ja muidugi nende aastate jooksul tegutsenud inimestest / lk 10

TÄHTSAD TELEFONID

POLITSEI	110
HÄDAABI	112
G4S EESTI	1911
Perearsti nõuande telefon	1220
Saue konstaablijaoskonna	
SAKU KONSTAABLIPUNKT	
Jaoskonna juht	672 8300
Korrapidaja	612 4510
Konstaablid	612 4552
LOOMAARST	
Heli Suits	504 1060
Vallavalitsuse	
KOMMUNAALINFO	5342 2929

Saku Sõnumid jälle
3. veebruaril 2012

Harjumaal sündis 2011. aastal vaid 1851 last / lk 5

Milliste rahvuste esindajad Saku vallas elavad / lk 6

Mis on Sakulugu? / lk 7

Uue aasta esimese mälumängu võitis Üksnurme võistkond / lk 11

Osale 28.-29. jaanuaril üle-eestilisel talvisel aialinnuvaatlusel! / lk 11

Suur ristsõna / lk 12

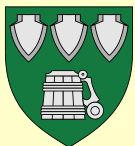
Harjumaal keelpilliorkester esines Saku Valla Majas / lk 15

Selveri karkass täismahus püsti

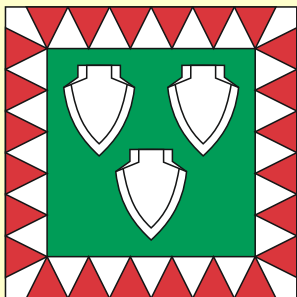
Üksnurme ja Tõdva tee ristmikule kerkiva Saku Selveri ehitustööd on jõudnud nii kaugele, et lasevad aimata tulevase suurpoe mahtu ja välisilmet / lk 15

SAKU VALLA SÜMBOOLIKA

Saku valla vapp

1993. Kavandi autor Priit Herodes. Hõbedased adratrad ja õllekapp kujutavad paikonna ajaloolisi tegevusalasid

Saku valla lipp

1993. Priit Herodes. Lipu mõõdud on 105 x 105 cm

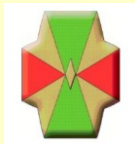

Saku valla logo

2003. Raul Laugen. Tunnuslause "Läbi rohelise akna" ja linnupesakasti motiiv kujunduses sümboliseerib kodu looduse keskel.

SAKU VALLA AUTASUD

TEENETEMÄRK

Saku valla kuldmärk
2005. Raul Laugen. Materjal '585 kuld

Kuldmärk antakse füüsilisele isikule erilise auavaldusena Saku vallale osutatud erakordselt väljapaistvate teenete eest.

Saku valla hõbemärk
2005. Raul Laugen. Materjal '925 hõbe

Hõbemärk antakse füüsilisele isikule auavaldusena Saku vallale osutatud väljapaistvate teenete eest.

SAKU VALLA TÄNUKIRI

Saku vald loodi esmakordselt aastal 1866. Sellest ajast on korduvalt muutunud omavalitsuse piirid ja muutunud on ka omavalitsusüksuse nimi

Saku vald

1866 - 1890

Saue vald. Saku vald liideti 1890. aastal Saue valla koosseisu

1890 - 1921

Saku vald taas iseseisev. Valla koosseisu kuulusid Kiisa, Nõmme, Tõdva, Kajamaa, Saku-Mõisaküla, ja Juuliku küla ning Saku asula, pindala oli 65 km². Elanikke oli vallas 1934. aastal 841 ja talusid 149.

1921 - 1939

Tõdva vald. 1939. aastal toimus Eestis valdade reform ja loodi Tõdva vald, mille koosseisu läksid Saku valla alad (v.a Saue vallaga liitunud Juuliku). Vallamaja oli Kurtnas. 1940. aastal oli Tõdva valla pindala 21014 ha, oli 559 talu ja 3236 elanikku.

1939 - 1945

Vald 19. sajandil

Eestis said vallad kogukondliku omavalitsuse üksusena seadusliku aluse juba aastal 1818, kuid valdade massilise moodustamiseni jõuti 1866. Sel aastal loodi ka Saku vald. Tookord juhtis kohalikku elu valla täiskogu, kuhu kuulusid kõik täisealised kinnisvaraomanikud ja rentnikud ning iga 10 maatamehe kohta 1 esindaja. Täiskogu valis ametnikud. Administratiivset ja organisatsioonilist tööd tegi elanike poolt valitud vallavolikogu, volimehed valisid endi keskelt talitaja ja kirjutaja. Hiljem nimetati talitaja vallavanemaks.

1868 ehitati Kajamaale valla, kohtu- ja koolimaja.

Vald tegeles kohaliku elu küsimustega: maksude sissenõudmise, kooliasjade, kohtu mõistmise, korra tagamisega. Näiteks vallakirjutaja ja kooliõpetaja palga otsustas vallavolikogu - jagas vajaliku summa perede vahel ära. Ja määras, et pered pidid muretsema ka valla- ja koolimaja tarbeks kütepuid. Samuti otsustas volikogu Tõdval kõrtsi mitte avada, sest „...Traani kõrts on rahvale suureks kahjuks, eriti noortele inimestele, sest varem olid seal joomised, peksmised, vargused ja muud pahandused toimunud. Viimase kolme aasta jooksul, kui kõrts oli suletud, oli vaikne ja rahulik elu olnud.” Ja määras trahvi. Kui Hageri kirikuõpetaja Horschelmann kaebas, et Johan ja Lisa on teda 1879. aastal kihludes petnud, väites, et on „puhtad” (tegelikult sai paar juba aprillis lapse), määras volikogu nimetatud isikutele 1 rubla trahvi, see tuli kirikhärrale maksta.

Vallaõiguste taastamine

1991. aastal oli taastatud Eesti Vabariik. Kuid noor riik oli veel

nõrk, seadused olid lünklikud või puudusid hoopis, rahaühikuks oli rubla, kõikjal olid Nõukogude sõjaväed. Kolhoosid-sovhoosid lagunesid, talud alles alustasid. Oli suur tööpuudus. Samas loodi palju uusi väikeettevõtteid. Käis erastamine ja maade tagastamine. Oli ärev aeg - kardeti, et oma riik ei jää püsima. Oli väga vaene aeg kõigest oli puudus. Raske oli.

Kohalikke asju otsustasid külanõukogud. Saku külanõukogu 23 saadikut olid valitud aastal 1989. **Ago Järva**, mees kes sai tookord kõige rohkem hääli, tegutses külanõukogu esimehena. 1991. aastal hakati valdasid taastama. Selleks pidi Saku Küla Rahvasaadikute Nõukogu koostama kaks dokumenti: Saku valla põhimääruse ja Saku valla sotsiaalmajandusliku arengu kava. Arengukava oli dokument, mille eesmärgiks oli „võimalikult sujuvalt ja valudeta külanõukogust üleminek vallaks”. Sest vallal on kohalikes küsimustes palju suuremad õigused, kuid ka suuremad kohustused. Dokumendis kirjeldati valda (asukoht, loodus, rahvastik, haldusjaotus, tööhõive, ressursid, majandus, transport,

haridus, kultuur, sport, tervishoid, kaubandus, ettevõtlus), räägiti ajaloost ja seati tuleviku-siht.

Noppeid 1992. aasta arengukavast

1. jaanuaril 1991 elas vallas 8409 inimest, neist Saku regioonis 6770 (Juuliku, Jälgimäe, Kanama, Kasemetsa, Kiisa, Kirdalu, Kurtna, Lokuti, Männiku, Roobuka, Rahula, Saku, Tagadi, Tõdva, Tännassilma, Üksnurme) ja Kiili regioonis 1639 (Arusta, Kiili, Lehtse, Luige, Mõisaküla, Nabala, Paekna, Piissoo, Sausti, Sookaera, Sõgula, Vaela) - tookord kuulus Saku külanõukogu koosseisu ka tänane Kiili valla territoorium, kokku 3 alevikku ja 26 küla. Sakus oli elanikke 4561, Kiilis 787, Kurtnas 402, Kiisal 323, Männikul 186. Tänaestest suurtest küladest oli Üksnarmes 1991. aasta alguses vaid 79 asukat, Juulikul 81. Ja Metsanurme küla tookord ei olnudki!

1992. aasta arengukava andmetel oli külanõukogu ehk loodava Saku valla territoorium 257 km². Usuti, et Kiisa ja Kurtna kasvavad sajandivahetuseks

Saku valla lipp toodi esmakordselt välja 1993 Saku laulupäeval. Lipu õnnistamine toimus aga alles 1994 (pildil). Foto: Ants Didrik

Saku külanõukogu.
1945. aastal loodi Saku külanõukogu, mille asukoht oli Kajamaa koolimajas, hiljem Tõdval Pruuli talus.

Kurtna külanõukogu.
1954. aastal liideti Saku ja Kurtna külanõukogud Kurtna külanõukoguks, mille keskus asus Kiisal.

Saku külanõukogu. 1964. aastal liideti Kurtna ja Nabala külanõukogud ja nimetati taas Saku külanõukoguks. Sellest ajast asus Saku Küla Tööräha Saadikute Nõukogu Täitevkomitee Sakus. Külanõukogu hõlmas 249 km², sellest 7641 ha metsa ja 8115 ha põldu. Elanikke oli 1990. aasta 1. veebruaril 8019. Üldkasutatavate teede pikkus oli 266 km.

Saku vald taastati

Nn Kiili regioon eraldus iseseisvaks Kiili vallaks.

1945 - 1954

1954 - 1964

1964 - 1992

1992

1993

Eesti Vabariigi Ülemnõukogu liige Arvo Sirendi (vasakul) andis Ago Järvale üle tunnistuse valla staatuse omistamise kohta. Foto: arhiiv

kokku ja moodustavad ühe suure aleviku. Arvati, et Männiku kasvab suureks: 1991 oli alustatud küla esimese etapiga, 1993 plaaniti rajada elamud veel 80 perekonnale, sajandi lõpus aga nähti Männikul 600 asukaga küla. Koostöös Tallinna linnaga plaaniti Männikule spordikompleksi (motokrossirada, lasketiir) ja Kiisale kalmistut.

Saku valla territooriumil oli tookord 2830 töökohta, neist 2317 täitsid vallaelanikud ja 513 mujalt tulijad. Oma valla territooriumil töötajatest oli kõige rohkem inimesi rakendatud põllumajanduses - 884, järgnesid teadus 371, haridus ja kultuur 292, tööstus 204, kaubandus 140, transport 137, teenindus 118, ehitus 59 ja tervishoid 48 töötajaga. Ülejäänud töökohtadel leidis rakendust 164 inimest.

Suvila- ja aianduskooperatiivide all oli ca 510 ha maad. 6 sõjaväeosa kasutuses oli ca 1708 ha maad.

Suuremad ettevõtted olid Saku sovhoos - 500 töötajat, Kurtna Linnukasvatuse Katse-jaam - 463, Eesti Maaviljeluse Instituut 413 (neist Sakus 253), Kiili

osaiühing - 334, Saku Õlletehas - 324, Saku Autobaas - 162, AS EKE EMV III jaoskond - 90, Eesti Vabariigi Töuloomade Varumise Koondis - 49 töötajat.

Arengukavas on eraldi peatükk pühendatud Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudile: kõneldakse teadusasetuse ajaloost ja hetkeolukorrast, uurimissuundadest, majandus- ja finantstegevusest.

Peatükis „Eesti õlletööstuse arengukontseptsioon” kurdetakse, et õlle tootmine ei lähe kõige paremini. Toorainet napib ja selle hind kallines, õlle hinda tõsta aga ei saanud, ei tohtinud. Kimbutas pudelite puudus. Lisaks olid eestlased väikesed õlletarbijad: „Võrreldes soomlastega tarbib keskmine eestlane õlut kolmandiku võrra vähem, kusjuures „valgekraed” praktiliselt õlut ei tarbi.” Leiti, et tootjad tuleb panna õlle kvaliteedi tõstmisest huvituma. Kolm kõige olulisemat tegurit õllekultuuri parandamisel olid õlle kvaliteedi tõus koos vaba hinnakujundusega, vaba juurdehindluse võimaldamine restoranidele, restoranide erastamine. ➤

TALITAJAD- VALLAVANEMAD- KÜLANÕUKOGU ESIMEHED-VOLIKOGU ESIMEHED

1866 ... ?

1871 ... Hans Limberg, Kustas Suursööt, Jüri Suursööt, Johannes Esko

1921... Jüri Esko, August Altof

1924 - 1939 Rudolf Marmor, jätkas Tõdva vallas vallavanemana

1945 ... Saku külanõukogu esimees Roman Ots, Johannes Aarpuu (pikka aega), Evald Reissalu

Kurtna ja hiljem Saku Küla TSN TK esimeheks oli pikka aega Õie Kasekamp

1975 - 1977 Liia Vares

1977 - 1979 Marje Suur

1979 - 1982 Viktor Kaasik

1982 - 1989 Ülle Lammertson

1989 - 1992 Ago Järva

1992 Saku vallavanem ja volikogu esimees Ago Järva

Varakevadel 1993 lahutati vallavanema ja volikogu esimehe amet, vallavanemaks jäi Ago Järva, volikogu esimeheks Arvo Pärniste

1993 - 1996 ja 1996-1999 volikogu esimees Tarmo Pajus, vallavanem Arvo Pärniste

1999 - 2002 volikogu esimees Lemmi Oro, vallavanem Arvo Pärniste

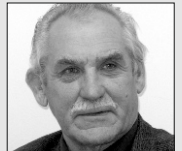
2002 - 2005 volikogu esimees Marek Linnutaja, vallavanem Sven Kesler

2005 - 2009 volikogu esimees Lemmi Oro, vallavanem Arvo Pärniste

2009 ... volikogu esimees Marianne Rande, alates jaanuarist 2010 vallavanem Kuno Rooba

Ago Järva

Arvo Pärniste

Tarmo Pajus

Lemmi Oro

Marek Linnutaja

Sven Kesler

Marianne Rande

Kuno Rooba

Saku vallavalitsuse istung aastal 1994 - (paremalt) Tiina Zirk, Eda Esperk, Rein Nigul, Tiina Kivestu, Arvo Pärniste, Rein Aluri, Anne Kivilaid, Helle Pärilin. Foto: arhiiv

«Peatükis „Haridus, kultuur, sport” tehti (aasta oli 1992!) Üksnurme piirkonna talunikele ettepanek luua 4-klassiline talukool. „Esmatähtsaks peame aga õpetajate-kasvatajate elamispiinnaga kindlustamise küsimust. Olukord on äärmiselt hull ning ilma tasemel kaadrita pole ka olemasolevaid koole võimalik käigus hoida,” loeme tookordsest arengukavast. Ilmneb, et sel ajal oldi huvitatud Saku ja Üksnurme mõisakomplekside restaureerimisest ja munitsipaalomandisse võtmisest kultuurielu arendamise eesmärgil. Spordi kohta on kirjas, et „Sakus tegutseb edukalt motoklubi, harrastatakse sulgpalli ja korvpalli.” Kavatseti taastada terviserada ja luua jalgrattakool koos sõidurajaga.

Oli raske aeg. Sellest on juttu ka arengukavas: „Sakus on loodud heategevusselts, kes tegeleb inimeste humanitaarse ja halduse kujundamise, sotsiaaltoetuse laiendamise, vähekindlustatud vanuritele ja paljudelapseliste peredele ainelise abi andmise, invaliididele abivahendite muretsemise ja palju muuga. Heategevusseltsi abiga on välja jagatud Saku Külanoorkogu territooriumil elunevatele abivajajatele materiaalselt ja aineliselt abi 90 000 rubla suurusel summas.” Saku valla struktuuri plaaniti humanitaarühiku ametikohta, tema pidi tegelema tervishoiu ja sotsiaalabisüsteemi väljaarendamisega.

Peatükis „Kaubandus ja elutarbeline teenindamine” kirjutatakse, et tööstus- ja põllumajan-

dustoodangu langus on kaasa toonud kaupade defitsiidi. Teenindussfäär on nõrgemini arenenud, soosida tuleb uute väikeettevõtete teket. Juba olemasolevad ettevõtted olid enamasti seotud teeninduse, kaubanduse ja turismiga.

Arengukavas on ka valla eelarvest juttu. Ettevõtete tulumaksust plaaniti 2 260 000, maaomakust ja põllumajandusmaksust 47 000, üksikisiku tulumaksust 2 349 000, tegevusloa maksust 16 000, riigilõivudest 102 000 rubla tulu. Lisaks olid veel plaanitud tulud valla munitsipaalvaradest (150 000) ja varade müügist (160 000 rubla). Kulutada plaaniti valitsemisele 418 000 rubla (vallavalitsuse ja vallakantslei toimimiseks 343 600 rubla, vallavolikogule kulude katteks 5000 rubla ja üldkuludeks 70 000 rubla). Hariduskuludeks plaaniti 3 843 700 rubla (lastepäevakodudele 1 652 000, koolidele 2 189 700, täiendkoolituseks 2000 rubla), kultuurikuludeks 171 100 rubla (kultuurimajadele 115 900, raamatukogudele 50 200, üldkuludeks 5000), tervishoiule 213 500 rubla, sotsiaalabiks 100 000, elamumajandusele 297 100 rubla (remondikulud 71 100 ja üldkulud 226 000), heakorrale 20 000 rubla, arengufondi 20 000 rubla. Eelarve oli tasakaalus - nii tuludeks kui kuludeks oli plaanitud 5 084 000 rubla. Kui arengukavasse kirjutatud eelarves oli raha ette nähtud vaid arengufondile, siis tulevikus oli plaan luua ka reservfond ja sihtfondid hariduse, kultuuri, sotsiaalvaldkon-

na toetamiseks, lisaks päästefond igat liiki päästetööde finantseerimiseks.

Majanduse poole pealt on huvitav teada, et sel ajal oli munitsipaalomandis 1840 m² elamispinda, mis oli koduks 282 inimesele. Korteriprobleeme oli eelkõige mittetootmissfääri töötajatel.

Noppeid Saku valla põhimäärusest

Vallaomavalitsuse ülesanded olid (muu hulgas) tagada valla arenguvõimelisus, hoolitseda valla elanike elamistingimuste ja tervise eest, lahendada koos migratsiooniametnikega rändeküsimusi.

Vallaomavalitsusorganiteks olid vallavolikogu, vallavanem, vallavalitsus ja revisjonikomisjon. Esindusorgan oli volikogu (valiti 5 aastaks), kelle ülesanneteks oli (muu hulgas) valla välistegevuse juhtimine ja koordineerimine, valla ja tema elanike turvalisuse tagamine, valla sihtkapitali ja erifondide asutamine ning kontroll nende tegevuse üle. Volikogu esimehe tööks oli (muu hulgas) volikogu töö avalikustamine, elanike volikogule saadetud pöördumiste läbivaatamine ning nende lahendamise korraldamine, volinike teabeteenistuse ja koolituse korraldamine. Vallavanema kohustuste hulka kuulus külavane mate ja nende abide ametisse kinnitamine ja ametist vabastamine, avaliku korra tagamine, sealhulgas ilmsiks tulnud kuritegudest politseile teatamine, igat liiki päästeteenistuse korraldamine. Vallavanem ja abivallavanem(ad) pidid teenistuskohustuste täitmisel kandma ametimärki. Ametimärki pidid kandma ka külvane mate, kelle kohustuste hulka kuulus (muu seas) statistiliste andmete kogumine, maksude ja koormiste kogumise tagamine. Majandustegevust käsitlevas peatükis on õigus investeerida oma vahendeid, avada pangaarveid, võtta ja anda laenu, väljastada ja saada võlakirju ning veksleid nii kodu- kui välismaal. Tuludena nähti ette ka laekumised vallaomavalitsuse poolt väljastatud laenuobligatsioonidelt ja korraldatud loteriidelt.

VALLAVALITSUSE ISTUNGID

KAIRI KALLASTE

10. jaanuari istungi päevakorras oli 22 punkti.

Otsustati katta 6 hoolekandenasutuses oleva isiku ülalpidamiskulud.

Määrati eestkostepere toetus 5 isikule.

Otsustati maksta 2 isikule haridusasutusse sõidu toetust.

Ühekordset kriisitoetust otsustati maksta 1 isikule.

3 isikuga sõlmiti tähtajaline tüürileping.

Jevgeni Petrovile väljastati müügipiletid 01.05.-31.07.2012 Kiisa alevikus Tõdva-Hageri tee ja Lauulu tänava vahelisel alal taimede ja aiasadustega kauplemiseks.

Moodustati komisjon Eesti Vabariigi 94. aastapäeva ürituste korraldamiseks: **Kuno Rooba** (esimees), **Marianne Rande**, **Arvo Pärniste**, **Kairi Kallaste**, **Heli Veersalu**, **Virko Kolks** ja **Liina Hendrikson** (liikmed).

Kinnitati Saku Vallaraamatukogu aegunud ja kulunud õppekirjanduse kogu kustutusakt.

Muudeti Saku Vallavalitsuse 15.11.2011 korralduse nr 1010 „Kurna Kooli hoolekogu koosseisu kinnitamine“ punkti 1 alapunkti 1.10. - Kurna Kooli hoolekogu koosseisust arvati välja **Heli Veersalu**, hoolekogu koosseisu kinnitati volikogu esindajana **Tanel Ots**.

Võeti vastu detailplaneering Üksnurme külas Aasa kinnistu osal.

Kehtestati detailplaneering Saku alevikus ja Kasemetsa külas Kõrgemäe III ja Kõrgemäe IV kinnistutel ning lähialal.

3 korraldusega määrati projekteerimistingimused.

Otsustati jätta algatamata keskkonnamõju hindamine garaaž-kuuri püstitamiseks Üksnurme külas Otsa kinnistul.

Väljastati 2 ehitusluba: garaaž-kuuri püstitamiseks Üksnurme külas Otsa kinnistul ja maakaabelliini rajamiseks Jälgimäe külas Topi II, Mardi, Ubina, Trahteri, Lepatriinu, Pärtla-Tõnu 4, Pääsuvälja, Juuliku-Tabasalu tee ja Tallinn-Saku-Laagri tee kinnistutel.

Väljastati ehitusluba üksik- elamu rekonstrueerimiseks Metsanurme külas Kuldkinga tee 32 ning tunnistati kehtetuks Saku Vallavalitsuse 08.07.2008 korraldus nr 722 ja selle alusel Metsanurme küla Kuldkinga tee 32 üksikelamule väljastatud ehitusluba nr 9415.

Väljastati 2 kasutusluba: üksik- elamule Metsanurme külas Kuldkinga tee 32 ning reoveepumplate „Ülase-1” ja „Jaama-2” elektrivarustuseks rajatud maakaabelliinidele Saku alevikus vastavalt Ülase tn ja Kooli tee 1a kinnistutel.

Jäätmeveoga liitumisest vastastati 10 jäätmevaldajat.

Saku vallas toimuva avaliku ürituse korraldamise luba väljastati MTÜ-le Koerteklubi Articus Kurtina külas Kurtina Ratsamanees 21.-22.01.2012 toimuva Saksa Lambakoerte erinäituse läbiviimiseks (vastutab **Ants Ruven**).

Tasuta anti kasutada Kajamaa Kooli saal **Pille Jandakule** 10.01.-31.05.2012 esmaspäeviti kell 18.30-20 *Latin-dance* tantstreeningute; Kurtina Kooli muusikaklass **Taisi Pettai** 10.01.-30.05.2012 teisipäeviti kell 16.30-19 lauluringi; Saku Huvikeskuse ruum 301 **Hedwig Seaverile** 17.01.2012 kell 19-21 ja 10.02.2012 kell 18.30-20.30 käsitöökursuste; Kurtina Kooli lasteaias saal **Eve Lutterile** 10.01.-20.06.2012 kolmapäeviti ja neljapäeviti kell 19-22 rahvatantsurühmade treeningute; Kurtina Kooli kodunduse klass OÜ-le Huvilooja 10.01.-31.05.2012 neljapäeviti kell 16-18 laste käelise tegevuse ringi läbiviimiseks.

Ühe isikuga sõlmiti tähtjatu üürileping alates 10.01.2012.

17. jaanuari istungi päevakorras oli 10 punkti.

Saku valla tänukiri anti MTÜ-le Kurtina Spordiklubi Kurtina jõusaali seadmetega sisustamise eest.

2 korraldusega määrati projekteerimistingimused.

Väljastati ehitusluba üksik- elamu laiendamiseks Tagadi külas Andrese kinnistul.

1 isikule tagastati riigilõiv 95,85 eurot.

Väljastati 4 kasutusluba: Õunapuu kinnistu elektrivarustuseks rajatud elektri maakaabelliinile Kanama külas Liisu tee, Kivipõllu ja Õunapuu kinnistutel; Tagamaa maaüksusel üm-

ber paigaldatud 10 kV elektriliinile Kirdalu külas Tagamaa, Suur-Kõrnumaa ja Kaasiku kinnistutel; Heki tn 8 kinnistu elektrivarustuse peakaitsme nimivoolu suurendamiseks rekonstrueeritud elektriliinile Roobuka külas Heki tee 8, Heki tee kinnistutel; Kasemetsa kinnistu elektrivarustuseks rajatud elektri maakaabelliinile Tagadi külas Kasemetsa kinnistul.

Määrati Jälgimäe külas asuvate katastriüksuste Liivamäe ja Linnamäe jagamise tulemusel moodustatavate katastriüksuste koha-aadressid ja sihtotstarbed.

Jäätmeveoga liitumisest vastastati 23 jäätmevaldajat.

Sõlmiti tähtjalised üürilepingud OÜ-ga Saku Autokool 13.12. ja 20.12.2011 kell 18.30-21 autokoolituse tundide läbiviimiseks Saku Huvikeskuse ruumis 301 ning 10.01., 17.01. ja 24.01.2012 kell 18.15-21 ruumis 320; Eesti Kristliku Neli-pühi Kiriku Saku Kogudusega jumalateenistuste läbiviimiseks 01.01.-30.06.2012 pühapäeviti kell 10.30-12.30 Saku Huvikeskuse ruumides 301 ja 317; Lillelaegas OÜ-ga 02.01.-30.06.2012 teisipäeviti kell 19.30-21.30 joogatundide läbiviimiseks Saku Huvikeskuse III korrupeeglisaalis.

Õiendus

Heli Veersalu töötab Saku Vallavalitsuses haridus- ja kultuuri-teenistuse juhina. ☺

Saku Vallavalitsuse teenistuses

Ehitusspetsialist Raivo Rummel

Alates 5. septembrist töötab Saku vallavalitsuses ehitusspetsialistina Raivo Rummel, kelle peamisteks tööülesanneteks on ehituslubade ja kirjalike nõusolekute menetlemine, ehitusprojekti- de kontrollimine ja kodanike ehitusalane nõustamine.

Raivo Rummel (pildil) sündis 1954. aastal Tallinnas. Ta sai põhihariduse Tallinna 39. Keskkoolist ja keskkooli ajal 1972 Tallinna Spordiinternaatkoolist (TSIK-ist). Aastatel 1976-1982 õppis ta Tallinna Polütehnilises Instituudis (täna Tallinna Tehnikaülikool) tööstus- ja tsiviilehituse erialal. Hiljem on ta end täiendanud mitmetel ehitus-, planeerimis-, kinnisvara-, juhtimis- ja raamatupidamisalastel koolitustel.

Raivo Rummel töötas aastatel 1975-1982 EKE EMV-s - alustas ehitustöölise, lõpetas vaneminsenerina. 1982-1993 oli ta Saku Näidissovhoosis ehitustööde juhataja ja peainsener ehituse alal, 1993-1999 AS-s Palktare ehitusdirektor ja objektijuht. Seejärel töötas ta ehitusinsenerina-FIEna ja oli Raierk Ehitus OÜ tegevjuht.

Raivo Rummel on abielus, tal on 3 täiskasvanud last.

Planeeringuspetsialist Priit Alekask

Alates 2. jaanuarist 2012 asendab Saku vallavalitsuses lapsepuhkusel planeeringuspetsialisti Priit Alekask, kelle peamised tööülesanded on planeeringute menetlemine ja kodanike nõustamine.

Priit Alekask (pildil) sündis 1987. aastal Pärnus. Ta käis Pärnu Ühisgümnaasiumis, lõpetas aastal 2006. Samal aastal jätkas ta õpinguid Eesti Maaülikoolis metsanduse ja maaehituse instituudi geomaatika osakonnas kinnisvara planeerimise alal, bakalaureusekraadi sai aastal 2009. 2010. aastast jätkab ta Eesti Maaülikoolis samal erialal magistriõpinguid. Lisaks on ta käinud kinnisvara-alastel täiendkoolitustel.

Priit Alekask oli varem kinnisvara hindaja OÜ-s 1 Partner Kinnisvara Tallinn. Kooli kõrvalt töötas ta erinevatel ametikohtadel, oli ka kinnisvara hindaja ja üürilepingute maakler AS-is Brec Kinnisvara.

Informatsioon detailplaneeringutest

Alates 30.01.2012 kuni 12.02.2012 on tööaegadel Saku Valla Majas (Saku, Teaduse 1) **AVALIKUL VÄLJAPANEKUL** detailplaneering Saku valla Üksnurme küla Aasa osal. Planeeringus nähakse ette Aasa kinnistul oleva maatulundusmaa jagamine kaheks krundiks, millest kirdeosa (krunt 1 - detailplaneeringuala) planeeritakse elamumaaks ja ülejäänud osa (krunt 2 - väljaspool detailplaneeringu ala) jääb endiselt maatulundusmaaks. Planeeritud elamumaa krundile nähakse ette ühe üksik- elamu ja kuni kolme abihoone ehitamine. Planeeritud ala suurus on 6423 m².

Avaliku väljapaneku jooksul on Teil õigus esitada detailplaneeringu kohta kirjalikke ettepanekuid või põhjendatud vastuväiteid. Planeeringuga saate tutvuda ka Saku valla kodulehel <http://www.sakuvald.ee/26446>

Saku Vallavalitsuse 10.01.2012 korraldusega nr 45 kehtestati detailplaneering Saku vallas Kasemetsa külas Kõrgemäe III ja Kõrgemäe IV kinnistutel ning lähialal. Detailplaneeringuga jagatakse planeeringuala kruntideks ning määratakse ehitusõigus korterelamute ehitamiseks. Planeeringuga on võimalik tutvuda <http://sise.sakuvald.ee/dp>

Jälgimäe küla Trahteri, Lepatriinu, Pärtla-Tõnu 4 ja Pääsuvälja kinnistute osa ja lähiala detailplaneeringu **ESKIISLAHENDUST TUTVUSTAV ARUTELU** toimub 02.02.2012 kell 15 Saku Valla Majas aadressil Teaduse tn 1, Saku. Detailplaneeringu koostamise ülesanne on kinnistute jagamine ning ehitusõiguse määramine äri-, lao- ja tootmishoonete ehitamiseks. Planeeringuga haaratud maa-ala suurus on ca 24 ha.

Hooli oma kodukandist

Uuringud kinnitavad, et Eesti elanike turvatunne on aasta-aastalt kasvanud. Kahjuks ei tähenda turvatunne veel tegelikku turvalisust. Alles siis, kui oleme ohud teadvustanud ja kõrvaldanud, saame end turvaliselt tunda. Olulisim roll turvalisuse tagamisel on riigil. Kuid on ka palju teisi tasandeid: omavalitsused, kolmas sektor, üksikisikud. Paljudes omavalitsustes tegutsevad kodanikualgatusel loodud päästeseltsid.

Turvalisuse tagamine algab suhtumisest ja käitumisest. See pärast küsigem endalt, mida saame ise teha. Retsept on väga lihtne - hoolida, märgata ja teada anna. Hoolida endast, oma lähedastest, oma kodukandist. Tähele panna, kus võivad varitseda ohud, ja neist teada anda.

Läinud aastal hukkus lahtisesse kanalisatsioonikaevu kukumise tõttu viis inimest. Mitu sarnast ohvrit õnnestus päästa. On väheusutav, et keegi ohtlikest kaevudest ei teadnud. See-ga saanuks neid õnnetusi vältida. Vältida oleks saanud ka Keilas vana vabrikahoone varingus mehe ja Tallinna lasteaias ohtlikul ronimisredelil libisenud lapse hukkumist.

Harjumaal sooritati mullu ligi ¾ toime pandud vargustest ja üle poole saadud vara omandamise, hoidmise ja turustamise kuritegudest. Küsigem endalt, kas paneme tähele kahtlaseid võõraid oma asulas, kas teavitame nendest kohalikku konstaablit ja valla partnerist turvafirmat? Kas anname politseile teada, kui meile pakutakse althõlma varguskahtlusega kaup müüa?

Kutsume elanikke oma kodukoha turvalisusele tähelepanu pöörama. Märka ohtu ja anna sellest teada Facebooki lehel „Julged hoolida?“! Anna teada ka leitud lahendustest! Arutame sotsiaalmeedias koos, kuidas oma kodukanti turvalisemaks muuta! Kõik mured jõuavad maavalitsusse ja teeme omalt poolt kõik, et probleemid lahenduse leiaksid.

Loomes koos turvalisema Harjuma!

ÜLLE RAJASALU, Harju maavanem
ANDRUS OSSIP, G4S Eesti juhatuse esimees

Harjumaal sündis 2011. aastal 1851 last

KADI-ANN SIMMERMANN
Harju Maavalitsuse avalike suhete nõunik

2011. aastal registreeriti Harju Maavalitsuse kantselei rahvastiku toimingute talituse andmetel 1851 lapse sünd ehk 241 võrra vähem kui 2010. aastal, mil registreeriti 2092 sündi, ja 80 võrra vähem kui 2009. aastal, mil registreeriti 1931 sündi.

2011. aastal nägi ilmavalgust 951 poissi ja 900 tütarlast. Kaksikuid sündis 32 paari: 10 paari vendi, 4 paari õdesid ja 18 paari õdesid-vendi. 2010. aastal sündisid kahte perre kolmikud, kaksikuid oli 27 paari. Esmasündinuid oli 2011. aastal Harjumaal 597, teisi lapsi 807, kolmanda 324, neljanda 94, viienda 15, kuuenda 3, seitsmenda 7, kaheksanda ja üheksanda lapsi 2.

Populaarsed poistele pandud nimed olid Oliver (20), Martin (16), Rasmus (15), Mattias (12) ja Kaspar (11) korda. Tütarlaste nimevalik oli mitmekesisem. Populaarsemad nimed olid Maria (12), Laura (11), Sandra (9), Annabel (8) ja Karoliina (7) korda.

Surmakandeid koostati möö-

dunud aastal kokku 1161 - 176 võrra rohkem kui 2010. aastal, mil registreeriti 985 surma. Mehi suri 523 ja naisi 638. Lahkumute keskmine vanus oli 73 aastat. Mehed elasid keskmiselt 68- ja naised 78aastaseks.

Abielusid sõlmiti kokku 111, maavalitsuse töötajad registreerisid neist 93 ja vaimulikud 18. Abielude arv on vähenenud - 2010. aastal registreeriti 130 abielu, neist 30 vaimulike poolt.

Esmaabiellujaid oli 67 paari, teise abielu sõlmis 30 meest ja 22 naist. Kolmandasse abielu astus 6 meest ja 7 naist. Neljanda abielu sõlmis üks mees ning viienda üks naine. Välismaalas- tega abielluti 19 korral. Omaval- hel abiellus uuesti 4 paari.

Abielulahutusi oli kokku 40 ehk 7 võrra vähem kui 2010. aastal, mil registreeriti 47 lahutust. Pikim lahutusega lõppenud abielu kestis 41 aastat, lühim vaid 11 kuud.

Nimemuutmiseks esitatud avaldusi rahuldati kokku 44, neist 3 regionaalministri käskkirjaga ja 41 maavalitsuse perekonnaseisuametniku otsusega. 2010. aastal muudeti nime 26 korral.

Infos ei kajastu Tallinna and- med.

Mis rahvusest Saku valla elanikud on?

Saku vallas elab 1. jaanuari seisuga rahvastikuregistri andmetel 9076 inimest - 6892 täiskasvanut (18aastast ja vanemat) ning 2184 alaealist (kuni 17aastast). Kes vallaelanikud rahvuselt on? Kõige rohkem on muidugi eestlasi - 6926 ehk 5608 täiskasvanut ja 1318 alaealist. Järgnevad venelased - 407 (374/33), soomlased - 58 (57/1), ukrainlased - 40 (38/2), ja valge-

venelased - 18 (18/0). Kuid val- las elab ka üksikuid Eestimaal üsna eksootilisi rahvaid. Nii on meil 2 tsuvašši, 1 hollandlane, 1 afroameeriklane, 1 avaar, 1 eskimo, 1 mari, 1 udmurt ja 1 šotlane. Üllatavalt vähe on juute - vaid 6, armeenlasi (3), tatarlasi (2), asereid (1), mustlasi (1).

1565 inimese, 738 täiskasva- nu ja 827 lapse puhul pole rah- vust teada. ☺☺

TOIMETAJA
VEERG

Kas me armastame oma koduvalda?

Mida mõtleme, kui ütleme, et armastame oma kodukohta? Kindlasti on meile oluline maja, kus elame, ja koduümbrus. Ja kui on aed, on see tähtis ja armas. Paljudele on südamesse pugenud mõni ilus või tähendusrikas paik kusagil lähedal. Sageli ka kodu- tänav, -küla või -alevik.

Kas me saame öelda, et armastame koduvalda? Valda, mille territooriumil elame? Eestis on aegade jooksul linnade-valdade (külanõukogude) piirid pidevalt muutunud, näiteks Saku alevik on kuulunud kokku kord Nabala-kandi, kord Saue piirkonna küladega. Kuigi täna on vald ühine, ei pruugi mõni Taga- di inimene Roobukal kunagi käinud olla. Ja vastupidi. Miks peaks Rahula elanik armastama Lokutit? Kui kokkupuudet pole, pole ka hoolimist. Pole ka hooli- matust. Üldse mingit tunnet ei ole. On vaid teadmine, et see ja teine paik kuulub koduvalda.

Vald korraldab kohaliku elu. Ja see läheb inimestele kindlasti korda. Igapähele on tähtis, et vajalikke toiminguid võiks kodu lähedal teha, et häda korral saaks abi. Et oleks kool ja lasteaed, et teed oleksid läbitavad, et oleks turvaline, et saaks vaba aega veeta ja sportida...

Omavalitsuse ja inimese suhteid iseloomustabki vist kõige paremini vanasõna „Kuidas kuts külale, nii küla kutsule“: kui vald hoolib elanikust, hoolib ka elanik vallast. Mille põhjal inime- ne otsuse teeb? Võrdleb naabritega - igapähele ju oma eelised. Kaalub plusse-miinuseid. Et mis olemas, mis puudu. Et kas on tasemel lasteasutused, head isetegevusvõimalused, kas an- takse toetusi-kingitusi, kas saab piletit ostmata bussiga sõita, kas vallas on sõbralikud ametnikud, kas on lihtsalt kena. Ja siis on inime- ne pettunud. Või hoopis uhke. Ja kui on uhke, siis ka hoolib oma vallast. Nii lihtne see ongi.

INNA MIKLI

Rahva- ja eluruumide loenduse küsimustikku
saab jaanuari lõpuni täita Internetis aadressil
www.REL2011.ee

Mis on Sakulugu?

Mis on Sakulugu? On see muinasjutt? On see järjeutt? On see Saku laste elamise paiga lugu?

On see meie kõigi, sakulaste lugu?

Mõte luua Sakulugu tekkis Päikesekillu õpetajatel 2003. aastal õppekava koostades. Siis ei kandnud lugu sellist pealkirja. Lool ei olnudki nime. Teadsime vaid, et lapsed õpivad kõige kergemini lähiümbruses, tegevuse, meelte, tunnete ja lugude kaudu. Mõtlesime läbi meid ümbritseva elu teemad, sidudes neid Saku paikadega: vallamaja, kooli, lasteaedade, kaupluste, terviseasutuste, kodumajade, pargi, metsaga... Iga õpetaja võttis ülesandeks põhjalikult läbi uurida oma teema. Materjali kogunes väga palju, igaüks soovis anda parimat. Uurimise käigus õppisid õpetajad ise koduasula ajalugu ja tänapäeva paremini tundma. Korraldasime Saku pargis õpetajakoolitusi looduse parimaks tundmaõppimiseks.

Õpetajad ja lapsed tutvusid uurimisobjektidega. Sai selgeks, mis on lastele huvitav ja jõukohane. Lootsime, et nii kasvab väike sakulane, kes hoolib oma kaunist koduasulast ja tulevikus, ükskõik kus ta ka ei ela, käib temaga koos hoolivus, austus elupaiga ja elu ees.

2004. aastal oli lugu paberile pandud ja saanud tore da nime - Sakulugu. Kuidas nimi meile tuli? Soovitas **Kalle Pungas**, kelle lapsed käisid meie maja rühmades päris mitme aasta jooksul. Suur tänu vaderile - tabavamalt nime oleks raske välja mõelda.

Aastate jooksul lugu kasvas, just sisuliselt ja tegevuslikult. Lugude juures ongi tore see, et ühest kasvab välja järgmine. 2007. aastal andsime välja raamatu „Meie lasteaia puude lood“, milles on jutustatud Päikesekillu õuele istutatud puude tulemislugusid. Alustas õpiring Jutuvestmine, kus õpetajad iseenda jutustamisest elus hoiavad ja lugusid jutustamise kaudu vahetavad. Enamik õpetajatest läbis kolme aasta jooksul Sagadi looduskeskuses süvendatud loodusteadmiste ja

praktiliste võtete omandamiseks õuesõppe koolituse. Omandatu anti kolleegidele sisekoolituse raames edasi Saku looduses. Liikumisõpetajad hakkasid 5-6aastaste lastele lähiümbrusesse jalgrattamatku läbi viima. Alguse said RMK õpperadade iga-aastased külastused sügisel ja kevadel. Tänu **Anneli Kanale**, kes on mitmeid kordi olnud Metsanurme matkarajal lastele ja õpetajatele retkejuhiks. Tihenes koostöö valla haridusasutuste vahel: laste koolikülastused, mitmesugused spordipäevad terviserajal ja mujal, muusikakooli õpilaste kontserdid lasteaia. Jätkusid matkamängud Saku pargis.

2010. aastal panid töögrupid kirja eeldatavad oskused, mida lapsed Sakuloo kaudu õpivad. Suure töö grupijuhtidena tegid ja tänu väärivad õpetajad **Erika Rausberg, Inge Ehatamm, Marika Liivik, Krista Nõu**.

Sel õppeaastal sai meie maja pedagoogiline personal tänu meili: „Teie head tööd on märganud! Õnnitleme Teid, olete esitatud õppeasutuse eestvedaja ja arendaja auhinna kandidaadiks tunnustussüsteemis Eestimaa õpi ja tänab.“ Ja kuigi peapreemia jäi tulemata, oleme siiski võitnud. Võitnud koostöökogemuse, palju toredaid lastega koos veedetud aegu oma kodu-alevikus ja ümbruses ringi rännates. Nii oleme kõik koos oma valla üle uhkust tundnud. Sakulugu jätkub ja areneb - uute tegude, tunnete ja lugudega.

Täname kõiki, kellega oleme saanud koostööd teha. Täname südamest!

TIINA SAAREPUU

Lasteaia Päikesekillu
õppealajuhataja

Igapäevaselt tööle või kooli minnes mõtleme harva, kus me elame ja kuidas on kujunenud meid ümbritsev keskkond. Kiire tempo ei jäta sageli võimalust mõelda, kuidas meie koduvallast on saanud selline, nagu täna näeme. Vähesed teavad, milline on nende kodukandi ajalugu, millised on tuntumad

Sakulugu saab Päikesekillu lastele selgemaks puslet kokku pannes, võib valida kevadise (pildil) ja talvise mosaiikpildi.

Läbi vahva puusilma uurivad pisikesed päikesekillud taimi. ➤

“Mitte see ei loe, kes me oleme sündides, vaid see, kelleks meid julgustatakse ja võimaldatakse saada.”
Gael Lindenfield

vaatamisväärsused, levinud loomad, linnud, taimed, milline on haldusjaotus, millised on sugugi mitte vähemtähtsad teenindus- ja äriettevõtted, haridusasutused.

Tallinna piiril asuv Saku vald on tänaseks taaseksisteerinud 20 aastat. See on pikk aeg, mille jookusul on aset leidnud palju muutusi: rahvaarv on üha suurenenud ning ettevõtlus ja haridus arenenud. Need, kes mäletavad Sakut 20 aastat tagasi ning näevad alevikku täna, võivad kinnitada rohket ja tormilist arengut, mille tulemusena on nii mõnigi paik märgatavalt muutunud.

Lapsed tunnevad igal sammul neid ümbritseva vastu huvi. Ühised arutelud eluliste, ka kodukohta puudutavate küsimuste üle arendavad last. Vastuseid kodukohta puudutavates küsimustes aitab leida Terakese õpetajate poolt koostatud Sakulugu. Lasteaia-aastate jooksul toovad õpetajad erinevate tegevuste kaudu lasteni nende kodukohta tutvustavat materjali. Õppimine ei toimu üksluiste loengutena, vaid iõppekäikudel ja mängides. Kooliealiseks saades on lapsed erinevas võtmes käsitletud nii Saku valla ajalugu, loo-

dust, kultuuri kui ka ettevõtlust.

Valla tundmiseks ei pea olema siin aastakümneid elanud. Terakese õpetajate poolt koostatud ainekavas on 13 erinevat teemat käsitlev materjal, mis toob huvilisteni ülevaate vallast ja vallavalitsusest, koduvalla asukohast, loodusest, mõisast ja mõisapargist, küladest, haridusasutustest, raamatukogust, teenindusasutustest, äriühingutest, transpordist, päästeteenistusest, huvitegevusest ning Saku valla sõpradest. Materjal on koostatud nii, et sellest saaks kasuliku infot igaüks, ükskõik, mis vanuses ta on. Väga lihtne on ainekavast tutvumiseks valida just meelepärane teema.

Sakuloo eesmärgiks on tutvustada lastele ümbritsevat keskkonda kui tervisliku elu ühte osa, erinevaid kodukandi kombeid ja traditsioone, suuremaid ettevõtteid, nende tähtsust ja ajalugu. Pidevas muutumises olnud vald on ehe näide sellest, et miski pole igavene ja igal teol on suurem või väiksem tagajärg. Oma koduvalla tundmine on aga rikkus - rikkus, mida võiks omada igaüks.

ANU KALLAS

Lasteaia Terake õpetaja

Kas Saku vallas on hea elada? Millised on

Silva Tupits (vasakult), Josua Barz, Martin Villem Vühner ja Karolin Victoria Kotsar Terakese Naksitrallide rühmast. Foto:

Terakese lapsed

Silva: „Kui ma olin tita, siis elasime Mustamäel. Siis kolisime Kiisale. Kiisal saan ma kassi pidada. Ma saan rahulikult ärgata, sest ei ole automüüri. Aga paha on see, et Sakus ei ole sellist suurt mänguplatsi, kus kõik lapsed saaksid koos mängimas käia. Võiks olla - liumäed ja ronimisredelid. Mulle Saku lasteaias meeldib. Aga Tallinnas oleks ka tore - siis kui saaks naabritüdrukuga ühes rühmas olla ja koos mängida. Naabritüdruk käib Tallinnas lasteaias. Kooli lähen Sakku.”

Josua: „Mulle meeldib väga Sakus elada, sest siin ei ole must. On palju puhtam. Nii rahulik on - autosid on vähe. Aga halb on, et nüüd muudkui ehitatakse ja suured masinad sõidavad. Ja paha on, et pean palju kõndima, kui poodi tahan minna. Siin Sakus on mul palju sõpru. Ja ma käin poiste võimlemises, teeme lihased tugevaks. Õpetaja Ene teeb meile trenni ja see on tore. Ma lähen kindlasti Saku kooli.”

Martin Villem: „Meil on korter ja mets on kohe kõrval. Ma käin sõpradega palju onne ehitamas. Mul on siin Sakus palju sõpru ja häid kaaslasi. See ehitamine on väga tore. Käin koolimajas džuu-dotrennis ja mul on kollane vöö. Mulle see trenn väga meel-

dib. See on Antsu trenn. Ma lähen Saku kooli ja oleks tore, kui tuleks džuu-dotklass. Sakus on nii hea ja rahulik elada. Mujal, näiteks linnas, ma elada ei tahaks.

Karolin Victoria: „Meie elasime enne Sakus korteris, aga ehitasime uue maja Kõrnumäele. Seal on nii hea elada, sest seal on mets ja vaikne. Mul on seal kaks kassi ja kaks koera. Ma saan neid kogu aeg silitada. Sakus on hea elada, sest autosid väga palju ei ole. Ainult vahel suured autod müristavad. Ma käin lasteaias laulmas ja meisterdamas. Ja tahaksin jalgpallitrennis ka käia. Jalgpall võiks olla siin majas sees, väljas on paha. Tallinnas käin ujumas. Aga seal kogu

aeg autod mürisevad - mulle meeldib Sakus rohkem.

Kurtina õpilased

Mikk Polma: „Saku vallas on väga hea elada, halba pole midagi, mulle väga meeldib. Hea on ka see, et väga paljudes kohtades on jalgrattatee.”

Anastassia Azarova:

„Siin on toredad inimesed. Meeldib, et Saku vallas on enamasti puhas, sport areneb ja kool on hea. Kõik sakukad on väga sõbralikud ja toredad. Iga-aastaselt mugav keskkond.

Ainult transport võiks käia tihedamini.”

Mirell Ojassalu: „Hea mugav keskkond, siin on hea elada. Koolid on ka suurepäraseks.”

Halb on see, et pole eriti tegevust. Sakus saab jah mõndagi teha, aga Kurtinas ja Kiisal on aktiivsuse puudus. Võiks olla rohkem busse või marsasid, mis viiksid Sakku.

Ergo Allingu: „Saku vallas on hea elada, sest vald toetab abi-

vajavaid peresid. Saku vallas on kohe hea meel elada. Halba ei oskagi midagi öelda.”

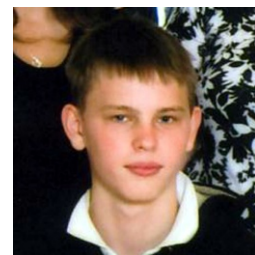
Ken Rätsep:

„Minu arust on Saku vallas väga hea lastekaitse spetsialist, väga hea sotsiaaltöötaja.

Aga transpordiga on probleeme.”

Kristjan Kõva: „Saku vallas on hea haridus, head sportimisvõimalused, ilusad inimesed ja külad. Siin on hea elada, sest on palju kauplusi, toredad naabrid ja väga ilus loodus.”

Vallaga samaealised

Kaspar Haimre - sündinud 16. jaanuaril 1992 - samal päeval kui taasloodi Saku vald: Olen alates sünnist ainult Sakus elanud: käinud lasteaias ja õppinud Saku Gümnaasiumis. Minu hinnangul on Saku elamiseks väga hea koht, kuna see on väike ja rahulik paik ja siin on kõik esmavajalik olemas, nagu näiteks heal tasemel kool, lasteaiad, piisavalt poode ning head transpordilahendused. Esile tõstmist on kindlasti väärt ka väga ilus park ja mõisahoone.

Gert-Kristjan Rungi (sündinud 1992): Peresõbralik, looduskeskne, väike ning hubane elupaik - need on sõnad, mis minu jaoks Sakut iseloomustavad. Siin on olemas kõik võimalused hea hariduse omandamiseks, peaaegu suurepäraseks sportimisvõimalused ning ettevõtlus-

Kurtina Kooli õpilased (vasakult) Mikk Polma, Ergo Allingu, Mirell Ojassalu ja Kristjan Kõva. Foto: Jürgen Tina

plussid ja miinused?

sõbralik keskkond. Kõigele sellele lisaks kuulub kui mitte terve valla, siis vähemalt Saku aleviku tugevuste hulka ka väga hästi lahendatud infrastruktuur. Aastatega on läinud inimeste elukvaliteet järjest paremaks, uusi võimalusi ja mugavust pakub kindlasti ka esimese suure poeeti saabumine Sakku.

Sander Rebane (sündinud 1991): Saku vald ei ole lihtsalt vald nagu iga teine. See paik on olnud pikka aega minu kodukohaks. Tuleb tunnistada, et lõunaeestlasena võttis sinise eluoluga harjumine küll natukene aega, kuid õlletehase värske humala lõhn aitas sellele ka kiiremini kaasa. Lähedus pealinnale on Saku üks suurimaid plusse, loodukeskne vald otse suurlinna külje all on minu arvates ideaalne koht elamiseks. Kui tahad, lähed metsa jooksma või suusatama, kui tahad, lähed hoopis ja naudid pealinna kaunist ja ajaloolisusest pakatavat vanalinna.

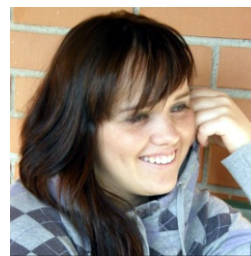

Mark Kiptšakbajev (1993): Saku on olnud kogu elu minu kodukohaks, siin on olnud hea

üles kasvada, lasteaiaõpradega ka koolis käia ning trennigi teha. Saku on rohkete sportimisvõimalustega ja põneva kultuurieluga vald, igav siin noorel inimesel ei hakka. Saku inimesed on väga abivalmid ja toredad. Saku valla puhul võin olla uhke selle üle, et siin on väga silmapaistev ning edukas suur ettevõtte Saku Õlletehas, tänu millele Sakut ehk õllekultuuripealinna tuntakse üle Eesti.

Evelin Ots (1992): Olen terve oma elu elanud Saku vallas. Siin on hea elada, palju vaba aja sisustamise võimalusi ja samuti ka sportimisvõimalusi: korralikud kergliiklusteed rulluisutamiseks, rattaga sõitmiseks, korralik ujula ning spordikeskus, lisaks suurepärased terviserajad. Kiidan ka valla haridusasutusi: noortel on hea kodukoha lähedal koolis käia, ilma et peaks igapäevaselt sõitma kaugele. Sakus on kõik head võimalused heaks eluks olemas ja viimaste aastatega on asi ainult paremaks läinud.

Anni Kivimäe (1991): Olen elanud Saku vallas 6 aastat. Selle aja jooksulgi on palju muutunud. Sakus on valmis saanud kergliiklusteed, elanikele on tagatud kõik eluks vajalik. Sakus leiavad kõik omale koha: nii sportlased kui ka need, kes armastavad rahu ja vaikset elu. Saku on tubli ja igati arenemisvõimeline vald

Vanemad kui vald

Sulev Kirst (1985): Ma olen Sakus elanud üle 26 aasta ehk kogu oma senise elu. Selle aja jooksul olen näinud aleviku arengut ühes valdkonnas ning ka mahajäämist teistes. Mulle meeldib see, et kool ja teedevõrgustik said õigel ajal renoveeritud ning tervisesport on Saku elanike seas kasvav trend. Suurim pluss Saku juures on see, et Saku asub Tallinnale lähedal ning samas piisavalt kaugel, et siin oleks rahulik, turvaline ja mõnus elada.

Suurim möödapanek on aga see, et viimase 20 aasta jooksul ei ole Sakku ehitatud või ei ole lubatud ehitada ühtegi uut kortermaja, kuhu minu põlvkonna inimesed saaksid endale korraliku korteri soetada. Menüüs on ikka vanad head "pullika" ja "õlleka" paneelid ning "tornid". Just seepärast ongi paljud potentsiaalsed head maksumaksjad ja ühiskonnaliikmed Sakust lahkunud.

Teiseks usun, et kõik on näinud asulapiiril tervitavaid õllekultuuripealinna silte, kuid mida see endast siis tähendama peaks? Mina soovin, et vald, õlletehas, mõis, Pruulikoda, huvikeskus jt osapooled leiaksid ühise keele, palju uusi ideid ja mõtteid ning hakkaksid tootma sisukamat programmi ning kultuuri Saku elu edendamiseks.

Alo-Andres Johandi: Olen Sakus elanud kogu oma teadliku elu (v.a 6,5 aastat väl-

jaspool Eestit). Saku trumbid on hea asukoht tänases Eestis, kus kulgeb pealinnastumine ning kujuneb välja aktiivset elu toetav kaasaegne taristu. Mulle kui lapsevanemale on eriti tähtis nii kooli kui hobiringide lähedus ja et on võimalik toimetada nii, et iga päev ei ole vaja olla oma lastele transpordikorraldaja. Eriti tore on valgustatud kergliiklustee Männikule, mis võimaldab sportida mistahes ajal.

Omavalitsus on elukvaliteedi heaks palju teinud, kuid veel rohkem ootab tegemist. Olen mures valla piiratud võimaluste üle investeerida teedesse ja tänavavalgustusse. Ainuüksi uue tänavavalgustuse ehitamiseks on valla aastaeelarves ca 7000 eurot, mis on pehmelt öeldes naeruväärne summa. Soovime olla ühiskonnana osa nn igavast Põhjalast, aga Saku alevikus sõites peab tõdema, et oleme ikka veel selles osas Ida-Euroopa. Slaalomit sõites jääb neid kohti, kus auke vältida, üha vähemaks. Vee- ja kanalisatsiooniprojekti elluviimine on minu arvates suur kordaminek. Seda on oodatud pikki aastaid.

Soovin vallajuhtidele jõudu ja vallaelanikele aktiivset tegevust kodanikuühendustes, et kujundada koduvallast veelgi atraktiivsem elukeskkond.

Marge Jõesalu: Sakku elama kolimisest saab sellel sügisel 10 aastat. Olen siiani otsusega suurlinnast ära kolida väga rahul ja seda mitmel põhjusel.

Saku alevik, kus elan, on väike ja turvaline elukeskkond looduse keskel, kuid pealinna lähedal. Siin on kõik eluks vajalik: poed, lasteaia, kool, muusikakool, hea ühendus Tallinnaga jpm. Meil on tegus vallavalitsus ja piisavalt töötajaid. Soovi ja ettevõtlikkuse korral võib ka kodu lähedal tööd leida.

Algus pöördel

Sakus on suurepärased vaba aja veetmise võimalused nii suurtele kui väikestele: huvikeskuse ringid, väga head sportimistingimused ning terviserajad rabametsas. Korraldatakse ka teatri- ja peoõhtuid. Lastel on siin väga head võimalused turvaliseks kasvamiseks ja iga-külgsaks arenguks. Meil on tublid ja pühendunud kasvatajad lasteaias, õpetajad koolis ja treenerid spordiklubides.

Lapsevanemana meeldib mulle, et algkoolimaja asub gümnasiumist eraldi. Inimesed on valdavalt sõbralikud ja ettevõtlikud. Ühtki negatiivset asja ei oska küll välja tuua.

Nägid ka endisaegseid valdu

Elvi Uusna: See oli 44 aastat tagasi, kui Türi lähistelt siia kolisin. Siis ei olnud Sakku sisse sõitjalustrabav.

Nüüd on Saku pealinna seisus tänu õlletehasele ja sissesõiduteed maakonna parimad.

Kui oma Soome tuttavana kord Sakus ringi jalutasin, siis ütles ta, et teil on ju kõik olemas - apteek, postkontor, kauplused ja isegi kool, siia tule või elama.

Puudust tunnen korralikust saunast ja pensionäridele võiks sõit ühistranspordis linna piirini olla tasuta nagu Saue ja Harku vallas.

Viivi Rehema: Saku vallas on hea elada, kui hinge ei kriibiks mõningad asjad, mida saab paremaks muuta. Nimelt on Saku

alevikus õlletehase juures oleva silla sõiduteel suured lohud, kuhu kogunenud vesi pritsib vastu jalakäijaid. Mulle näib, et Pargi tänava viimane maja oleks nagu väljaspool asulat, sinna ei ulatu tänavaaukude lappijad ega lumetõrjemasinad. Et pargitud autod lumeärastajatele ette ei jääks, võiks tänava ja garaazide vahelise haljasala arvel Pargi uulitsat laiendada. Ja Samati juurde taas bussipeatuse teha. Nn Pensu elanikud soovivad, et pikaks veninud veevärgiehituse käigus parandataks veidigi kohalikke teid (Heina ja Pähklimeisa), et need autosid ei lõhuks.

Lembit Teinbas: Eesti Vabariigis on igal pool hea elada, kui ei oleks niisugust väljapääsmatut olukorda nagu Jälgimäel. Kolm aastat tagasi kadus meid teenindav ühistransport, jõudu hakkasid koguma Tänassilma tehnopark ja uued tootmisasutused. Raskeveokid, mille arv üha suurenes, tõrjusid jalakäijad ja ratturid teedelt välja, sest liikumine muutus eluohutlikuks. See puudutab nii Jälgimäe küla 220 elanikku kui linna poole suunduvaid rattureid ja teelisi valla teistest äärtest. Kõikidel ei ole autot. Kergliiklusteed meil ei ole.

Saatsime 2011. aasta sügisel valda 270 inimese allkirjaga kirja teede olukorra kohta, seda kordasime tänavu 9. jaanuaril. Sellele pandi vallas peale juurdepääsupiirang. Vald on võtnud selles küsimuses järga positsiooni, mis öeldi välja Jälgimäe rahva koosolekul: vaadake ise, kuidas hakkama saate! Kõigi muude asjadega saame Jälgimäe külas ise hakkama. Näib, et Jälgimäe elanike mured ei huvita vallajuhte.

Sünnipäevanäitus kutsub vaatama

Sünnipäevanädala raames avati vallaraamatukogus näitus "20 aastat Saku valla loomisest". Vaatamiseks on fotod, väljalõiked, ajalehed ja trükised. Näitus annab vaatajale rohkelt huvipakkuvaid fakte ja meenutusi koduvalla 20 aastast ja tegusatest inimestest. Näha saab jäädvustusi aktiivsest seltsielust külades, suurtest ehitustöödest ja meelde jäävatest hetkedest vallaelus. Lehitseda saab muu hulgas Saku Sõnumite esimest numbrit aastast 1994.

Näituse koostasid Saku vallaraamatukogu töötajad Küllike Printseva, Anne Emmus ja endine kauaegne juhataja Helle Pärilin. Koostajate erilised tänusõnad kuuluvad kõigile, kes kaasa aitasid

Tule ja tutvu meie eneste eluga läbi kahe aastakümne. ☺☺

SAKU KOLMIK 2012 - KÜMNES HOOAEG

X SAKU SUUSAPÄEV
24. veebruaril 2012

X SAKU JOOKSUPÄEV
10. juunil 2012

X SAKU RATTAPÄEV
23. septembril 2012

KAVAS JÕUKOHASED DISTANTSID NII LASTELE, NOORTELE, KUI TÄISKASVANUTELE!

KÕIK SPORDIPÄEVAD TOIMUVAD
SAKU RABAMETSA TERVISERADADEL

**TULE KOHALE JA OSALE,
VÕIDA ENNAST VÕI NAABRIMEEST!**

NB! Registreerumine ja lisainfo - www.sakusuusaklubi.ee

KORRALDAJA: Saku Suusaklubi, saku.suusaklubi@mail.ee, www.sakusuusaklubi.ee

Uue aasta esimese mälumängu võitis Üksnurme

Ülevallalise mälumängu-sarja „Saku ajukas” pikaks veninud paus lõppes 9. jaanuaril, kui Saku Valla Maja suures saalis olid taas vastamisi kõik oktoobris alustanud seitse võistkonda. Peeti mälulahingute kolmas voor, mis algelt pidi toimuma detsembris, kuid lükus tehnilistel põhjustel uude aastasse. Kohe esimese küsimusteplokiga juhtohjad haaranud võistkond Üksnurme ei lasknud kordagi edu käest ning kolmanda vooru ülekaalukas võit kuulus 37 punktiga kogunud mälumängureid ühendavale seltskonnale koosseisus **Aase Sammelselg, Mariann Lugus, Jaan Loide ja Vello Tõnso**. Teist kuni neljandat kohta jagasid võrdselt 23 punktiga võistkonnad Mürka ja Vilka (**Agu Karelsohn, Kristi Karelsohn, Jaan Karelsohn, Kauri Rosenfeldt**), Õlmarid (**Margus Müür, Urmas Lipso, Rain Reiman, Peeter Siim, Tarmo Viil**) ja Mälujahutaja (**Hedvig Rajasalu, Kaidi Arro, Ando Velberg, Rene Štrik, Rene Toompuu**). Mängu juhtis tuntud kilvar **Mart Vellama**, kes kõik 30 küsimust ka koostas.

Võitjatiimi liikme Aase Sammelselja sõnul valmistas enim peamurdmist küsimus Islandist kui kõrberiigist. Parimaks ni-

NII KÜSITI

7. Üle kolmveerandi selle riigi territooriumist on kõrb. Kuigi ta ei sarnane sugugi Sahara või Gobi kõrbega, on ta siiski muljetavaldav. Seal treenisid ka USA astronautid enne Apollo lendu kuule. Mis riik?
8. Haiku on zen budismi „mõtteviivude” poeetiline väljendus. Haiku kasutab kindlat arvu silpe. Kui mitut siis? Kas 9, 13, 17 või 21?
18. Lauatennise sünnimaaks peetakse Inglismaad. Parimad inglased on tänapäeval kahjuks maailmareitingu teises sajas. Ala on vallutanud asiaadid. Meeste esikümnes on 6 hiinlase kõrval veel üks jaapanlane ja korealane ning ainult 2 eurooplast. Milliste riikide esindajatega on tegu?
21. 1949. aastal pani Rooma paavst paljud meie kaasmaalased kirikuvande alla. Keda pandi?
22. Selle EL liikmesriigi majanduse olulisim haru on metallurgia. Terasetootmiselt ühe elaniku kohta ollakse maailmas esimeste seas. Kuna oma kaevandused on ammendatud, tuuakse maak Prantsusmaalt ja Rootsist ning mujaltki, koks Saksamaalt. Arenenud on ka ravimi- ja kummitööstus, riigis on palju panku ja kindlustusfirmasid. Pindalalt on ta Eestist väiksem. Nimetage see riik?
23. See toidunõu oli Vana-Kreekas tähtsaim ese peolual. Sageli oli see lukustatud. Keskajal oli selle võti rüütlite pidusöögi ajal tseremooniameistri käes. Millise nõuga oli tegemist?

VASTUSED: 7. Island; 8. 17; 18. Vladimir Samsonov Valgevenest ja Timo Boll Saksamaalt; 21. Paavst pani kirikuvande alla kõik kompartide liikmed üle maailma; 22. Luksemburg; 23. Soolatõos.

metas ta aga küsimust keskaegsetest kõrtsikommetest - taheti teada, kellele personaalselt oli mõeldud kolmejalgne järi ja omaette laud, mille peal oli kõrvata kruus, millesse tohtis valada vaid ülekäe? Õige vastus - kruus oli timukale.

Kolme mängu järgselt on turniiri seis tabeli esitsas väga ta-

savägine - 55 arvestusliku punktiga hoiab esikohta Üksnurme, 53,33 punktiga järgneb Mälujahutaja, kel omakorda 52,33 punktiga tihedalt kannul Õlmarid. Ees on neli vooru ja kõik veel võimalik. Huvikeskuse eestvedamisel läbiviidava „Saku ajuka” võitja selgub mai kuus. SS

Veekogudele tekkinud jää ei kannu veel inimest

Vahelduvad sulailmad ei ole veekogusid piisavalt turvaliselt jäätanud, paksem jää tekib alles pärast mitmenädalast külma ilma. Praegune veekogudele tekkinud jää inimesi ei kannu ning sellele minek on eluohtlik. Jääst läbi vajumisel inimene upub ujumisoskusele vaatamata, sest külm vesi halvab tegevusvõime mõne minutiga.

Päästeamet palub lapsevanematel mitte jätta lapsi veekogude läheduses järelevalveta ja selgitada neile jääle mineku risk. Selle aasta esimestel päevadel on lapsed juba mitmel korral hapra jääga veekogudel ohtlikesse situatsioonidesse sattunud. Tallinnas Kadriorus vajus poiss läbi õhukese jää tiiki, kuid pääses kõrvalseisjate abiga veekogust välja. Alati ei pruugi kõrvalseisjaid aga olla. Suurematele lastele tuleks selgitada, kuidas vette kukkumisel käituda.

Kalameestel soovib Päästeamet samuti õrna jääga seotud ohtusid reaalselt hinnata ning mitte minna veekogule enne, kui jää on turvalise paksusega. Ühtlasi tuleks jääle minnes kaasa võtta jäänaasklid, vile või helisignaali ja päästenõu, et tagada võimaliku õnnetuse korral eluga pääsemine. Tuleb arvestada ka seda, et jääkate, mis ühte inimest kannab, võib suurema seltskonna puhul puruneda.

ANNIKA KOPPEL

Osale talvisel aialinnuvaatlusel!

AARNE TUULE
Koordinaator

Eesti Ornitoloogiaühing kutsub kõiki linnusõpru osalema 28. ja 29. jaanuaril toimuval talvisel aialinnuvaatlusel TALV 2012.

Aialinnuvaatlusel osalemine on lihtne ja võtab aega vaid ühe tunni. Selleks tuleb valida aias või pargis, soovitatavalt lindude toidumaja või -paiga läheduses, hea nähtavusega vaatluskoht ning leida 28. või 29. jaanuaril üks tund aega. Linde võib vaadelda kasvõi toast läbi akna, võib vaadata üksi või koos pere või

sõpradega. Tunni jooksul tuleb kõik vaatluspaigas kohatud linnuliigid kirja panna ning iga liigi puhul vaid kõige suurem korraka nähtud isendite arv üles märkida. Tulemused tuleb sisestada linnuvaatluse kodulehel asuvasse online ankeeti või saata ürituse koordinaatorile (Eesti Ornitoloogiaühing, Veski 4, Tartu 51005).

Vaatluse eesmärk on saada teavet aialindude arvukuse muutuste kohta, jõuda jälile nende muutuste põhjustele ning vajadusel võtta ette samme lindude heaolu parandamiseks. Vaatlus aitab tähelepanu juhtida

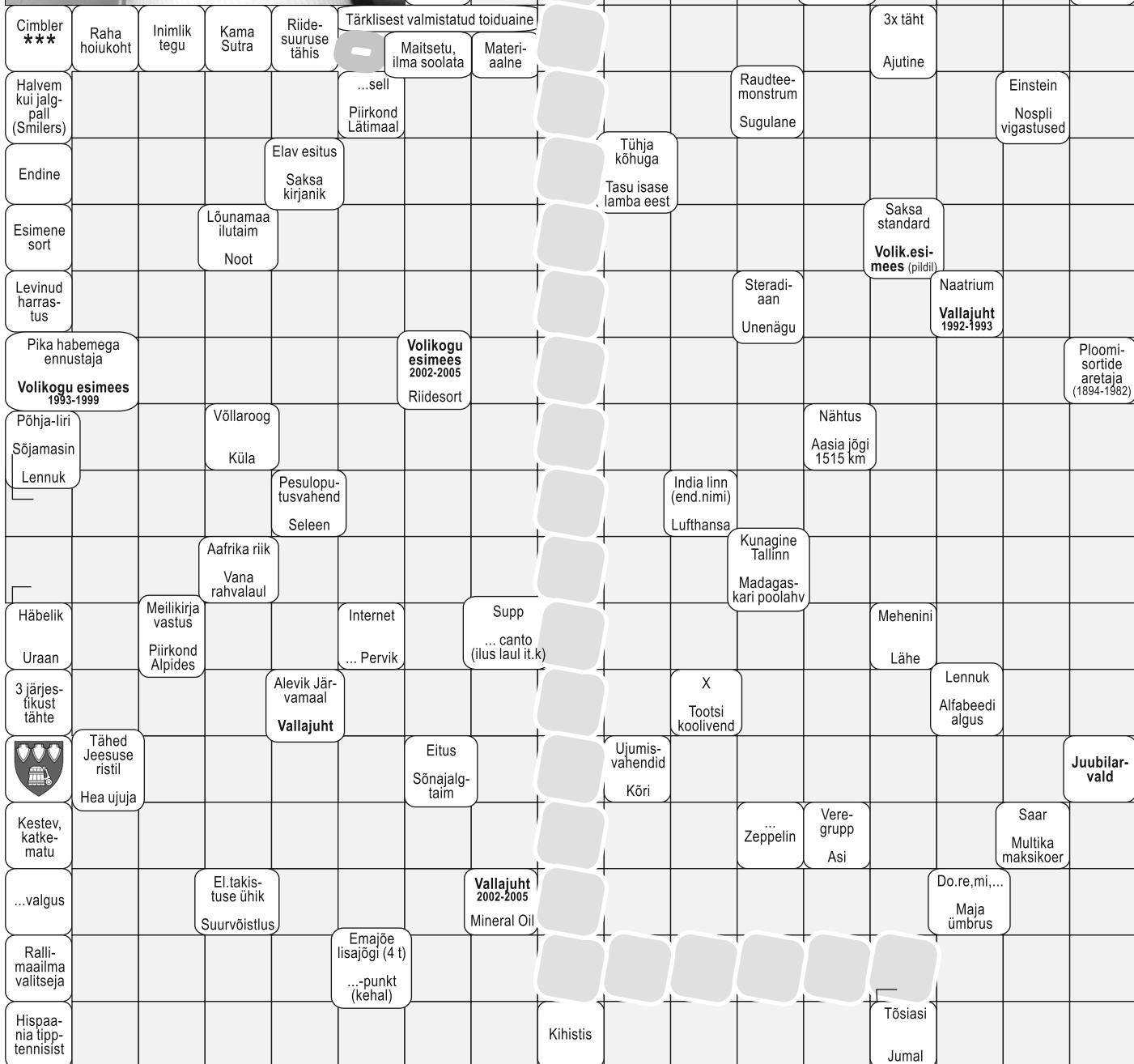
ka sellele, et meie aiad ja pargid on talvel palju liigirikkamad, kui esmapilgul võib tunduda.

Eestis kolmandat korda korraldatava ürituse vastu on eelnevatel aastatel olnud suur huvi - mullu edastas oma vaatlused 1134 linnusõpra 948 vaatluskohast, kokku vaadeldi 30 973 lindu 58 liigist. Kõige arvukamalt oli rasvatihaseid - nad moodustasid pea veerandi nähtud lindude koguarvust ja neid esines 95%-l vaatluskohtadest.

Mitmel pool Euroopas on talvine aialinnuvaatlus osutunud väga populaarseks ürituseks.

Suurbritannias on Big Garden Birdwatch'i nime all tuntud päevi korraldatud juba üle 30 aasta ja mullu võttis sellest osa ligi pool miljonit linnusõpra. Soomes korraldatakse sarnast üritust Pihabongausi nime all seitsmendat aastat, 2011. aastal osales üle 15 000 huvilise. Teaduslike järelduste ja statistika tegemiseks ongi oluline võimalikult suur vaatlajate hulk.

Täpsemad juhised talvisel aialinnuvaatlusel osalemiseks ja andmete edastamiseks leiab kodulehelt www.eoy.ee/talv. Vaatlust toetab KIK.

ÜVK uudised 2012. aasta 3. nädalal

Saku I piirkonnas (peatöövõtja AS Skanska EMV) tehakse torustike ehitustööd Üksnurme teel. **Saku II piirkonnas** (AS Nordecon) rajatakse torustikke Kannikese, Ülase ja Silla tänaval; Põik, Tamme ja Asula tänaval survestatakse ja tehakse majajuhendusi. **Saku III piirkonnas** (AS Skanska EMV) rajatakse torustikke Pähklimeetsa, Männituka, Laane, Pärna, Tuule, Aasa, Nurmeniku, Ülase, Piibelehe, Jõe ja Kanarbiiku tänaval. Ehitustöödega alustatakse Nõlva ja Oja tänaval.

Kõigi nimetatud tänavate ehitusaegsed liikluskorralduse skeemid on nähtaval AS Saku Maja kodulehel www.sakumaja.ee.

Seoses toruehitustöödega toimub Männituka, Pähklimeetsa ja Koidu tänavatel kuni veebruari lõpuni ajavahemikul kell 9-18 ajutisi veekatkestusi. Kui on tulemas pikemaajalisi veekatkestusi, teavitab ehitaja eelnevalt tarbijaid, kes veeta jäävad. Ajutisi veekatkestusi tuleb kell 9-18 kuni 6. veebruarini ka Tuule, Laane, Lehise, Põdra ja Aru tänaval. Loodame mõistvale suhtumisele, vajadusel palume varuda vett! Töid teostab Skanska EMV AS, küsimuste korral palume ühendust võtta telefonil 5341 3931 (Vadim Harlašov) või 506 0386 (Juri Fjodorov).

MARJU MURUMETS

AS Saku Maja projektijuht

Kaitseväge Männiku harjutusvälja kasutusgraafik

Kuupäev / Kellaaeg / Tegevus	
23.01	08.00-17.00 Laskeharjutus 09.00-00.00 Väliharjutus
24.01	09.30-17.00 Laskeharjutus 23.59-00.01 Väliharjutus
25.01	10.00-17.00 Laskeharjutus 00.01-23.59 Väliharjutus
26.01	08.00-18.00 Laskeharjutus 23.59-00.01 Väliharjutus
27.01	10.00-17.00 Laskeharjutus 00.01-17.00 Väliharjutus
28.01	10.00-17.00 Laskeharjutus
30.01	09.00-17.00 Laskeharjutus 09.00-23.59 Väliharjutus
31.01	08.00-17.00 Laskeharjutus 00.01-23.59 Väliharjutus
1.02	10.00-17.00 Laskeharjutus 00.01-23.59 Väliharjutus
2.02	09.00-17.00 Laskeharjutus 23.59-00.01 Väliharjutus

Info: 503 4102, manniku@mail.ee, harjutusvali.mil.ee

Ohutuse tagamiseks tuleb lumi katustelt õigeaegselt ära koristada

TEHNILISE JÄRELEVALVE AMET

Ohutuse tagamiseks tuleb pidevalt jälgida ehitiste katustele kogunenud lume hulka ning lumi ja jää õigeaegselt ära koristada. Katusekonstruktsioone võib märja lume korral ohustada juba 0,3 meetri paksune lumekiht.

Liigne koormus ohustab kõige enam teras- ja puitkonstruktsioonidega kergehitisi ja ehitiste osasid (varjualused, varikatused, karniisid), lameda katusega või väikese katusekaldega ehitisi (bensiniijaamad, spordirajatised, angaariid, estakaadid) ja vanemaid amortiseerunud ehitisi. Erilist tähelepanu tuleb pöörata kohtadele, kus on katuseastmed või katus piirneb kõrgema ehitisega. Sellistesse kohtadesse kuhjub tuulega lund hangedena. Samuti tuleks vältida lume ja jää kogunemist räästarennidesse ning sadevee äravoolutorudesse ja lehitritesse: see võib kahjustada sadeveesüsteeme ja takistada katusest sadevee ärajuhtimist.

Lume koristamisel tuleb järgida järgmisi nõudeid.

- Eelnevalt tuleb hinnata, kas lume lükkamiseks on möödapääsmatu minna katusele või saab seda teha näiteks redeli abil.
- Enne katusele minekut teha kindlaks kohad, kust on oht läbi kukkuda (näiteks katuseaknad ja haprad katusekattematerjalid, mis ei talu inimese raskust).
- Kui puudub nõuetekohane turvavarustus ja muud tööohutuse tagamiseks vajalikud vahendid, on soovitatav tellida lumekoristustööd sellele spetsia-

liseerunud ettevõtelt;

- Katusele minnes tuleb arvestada ilmastikutingimustega: jää, tugev lumesadu ja tuul võivad allakukkumise riski oluliselt suurendada.
- Kui puuduvad katusesillad ja -redelid, on soovitatav need ohutuks liikumiseks paigaldada. Võimaluse korral tuleks paigaldada katuse servadesse ka ajutised piirded.
- Lund ja jää ei tohi visata ega lasta kukkuda madalamatele hoonetele. Libisemise takistamiseks tuleb paigaldada lumetõke.
- Juhul, kui lund visatakse inimeste ja sõidukite liikumistsooni, tuleb ohtlik piirkond tööde teostamise ajaks piirata ohutuslintidega.
- Töövahendeid ei tohi katusele alla visata ega pillata.
- Lume ja jää sulatamisel tuleb vältida keemilisi aineid ja tehnoloogiasid, mis võivad kahjustada katust või sadeveesüsteeme;
- Et vältida külmaga rabadaks muutunud katuse või selle katte lõhkumist, tuleb lume ja jää mehaaniliselt eemaldamisel kasutada õigeid vahendeid.

Ehitise ohutuse eest vastutab omanik, kelle kohustuseks on muuhulgas korraldada ka õigeaegsed lumekoristustööd. Samuti peab omanik teavitama Tehnilise Järelevalve ametit (TJA-d) toimunud õnnetustest.

Ehitiste ohutusjärelevalvet teevad kohalikud omavalitsused ja TJA. Kohustuste eiramise korral võib füüsilist isikut karistada rahatrahviga kuni 300 trahviühikut ja juriidilist isikut rahatrahviga kuni 32 000 eurot.

PLEKK-KATUS pakub: Katuseplekk Sileplekk Lisaplekid

Vajadusel paigaldus. Väga hea hind. **Tel 50 65 659, 6565 782**; Kadaka tee 4, Tallinn; www.plekiladu.ee

Tuul puude ladvus tasa kiigub, me vaikselt leinas langetame pea...
Südamlük kaastunne Ragnele perega kalli ema
LILIAN SOLLI
surma puhul.
Pille ja Urmas peredega

MIS JUHTUS

Põhja Prefektuur

16.01 avastati, et Saku alevikust on varastatud järelehaagis koos plaatvibraatoriga, kahju kokku 6500 eurot.

Õöl vastu **18.01** varastati Jälgimäe külas ehituselt 40 pakki klaasvilla, kahju on 600 eurot.

G4S Eesti

2.01 kell 19.45 magas kohalik teada-tuntud joodik järjekordselt Sakus Pargi 6 maja taga.

14.01 kell 11.30 magas purjus inimene Sakus Kannikese 6 juures lumes. Kodanik oli kontaktivõimetu, kiirabi viis ta kaasa.

15.01 kell 9.30 rikkusid Samati bussis korda 3 joobes noorukit. Huligaanid panid jooksu.

Kuulutused

Otsin hoidjat 1 a 10 k vanusele poisile paaril päeval nädalas. Hoidmine meie kodus Sakus. Kontakt: Merike 527 7358; mildakene@hotmail.ee

Ohtlike puude hooldus, langetus, saetööd! Tel 5551 2104

Ohtlike puude turvaline langetamine, kruntide puhastamine, puujäätmete äravedu, raie-tööd. Tel 52 50 893, 56 260 344

Korstnapühkija-pottsepp. Küttekehade remont. info@potipoiss.ee; 580 72581

Puurkaevude rajamine, projekteerimine, pumbad. www.puurkaevud.ee 5191 2748

Säästa kuni 60% küttekuludelt! **Mitsubishi Heavy õhksoojuspumbad koos paigaldusega** alates 869 €, tel 666 1355, www.kodukliima.ee

Ostan teie seisva või mitte-töötava sõiduki, võib ka ülevaatuseta! Pakkuda võib kõike ja kuulutus ei aegu! Tel 5674 0940, mrt.mrt.001@mail.ee

Ostan vanu raamatuid, postkaarte, märke, münte. Parimad kokkuostuhinnad. Andres 514 0618.

Ostame üle Eesti virnastatud võsa, kasvavat võsa, raiejäätmeid. Energiavaru OÜ, +372 508 0336, info@energiavaru.ee, www.energiavaru.ee

Müüa 8-mm küttegaanulit (Premium Pellet), 20 kg kilepakend, alusel kokku 1000 kg. Hind 168 EUR alus. Info tel 550 0525

Pipelife Eesti AS

Pakutav ametikoht:

Ekstrusiooniliini operaator

Tööülesanded:

- Liinide käivitamine ja seiskamine
- Liinide seadistamine
- Mõõte- ja tehnoraportite täitmine
- Toodangu pakendamine ja vaheladustamise alale transportimine

Nõudmised kandidaadile:

- Positiivne ellusuhtumine
- Sobib vahetustega töö (sh öövahetused)
- Eesti keelest aru saamine suhtlustasandil
- Ei karda füüsilist tööd
- Kohusetundlikus

Kasuks tuleb:

- Eelnev töökogemus tootmises
- Plastitehnoloogia tundmine
- Arvuti kasutamise oskus
- Tõstukijuhiload
- Teadmised 5S süsteemist

Omalt poolt pakume:

- Väljaõpet kohapeal
- Konkurentsivõimelist palka
- Kaasaegseid töötingimusi
- Stabiilset, huvitavat ja arendavat tööd rahvusvahelises ettevõttes
- Transpordi kompensatsiooni
- Sõbralikku ja toetavat töökollektiivi
- Karjäärivõimalusi

Kandideerimisavaldus ja CV saata hiljemalt **12. veebruariks 2012**
e-postile pipe LIFE@pipelife.ee

Lisainfo: www.pipelife.ee või telefonil 605 5100

Saku Pruulikojas tööpäevadel maitsvad päevapraed!

Lõunasöögid, catering ja peolauad, sünnipäevad,
pulmad, firmaüritused ja ekskursioonid
Saku õlletehasesse

www.pruulikoda.ee

Tel 650 8338 saku@pruulikoda.ee Tallinna mnt 2, Saku.
TERE TULEMAST!

SAUE LOOMAKLIINIK

Sooja 1, Saue, tel 600 3382

**Lemmikloomade
vaktsineerimine, ravi, päevakirurgia.**

**UUDIS! Nüüd müügil ka JOSERA koera- ja kassitoit
soodsa hinnaga.**

Hill's ja Royal Canine lemmikloomatoit.

Avatud E-R 15.00-19.00 L,P suletud

www.sauekliinik.ee

NB! Kolmapäeviti pensionäridele visiit ainult 5 € (tavahind 12 €)

**Vältimaks asjatut ootamist, palume kliiniku telefonil
aeg ette registreerida!**

P. Dussmann Eesti OÜ
pakub tööd

KORISTAJALE

Töö asukoht:
Saku koolimaja

Tööaeg: vahetustega

Kontakt: Ilona Arharova,
arharova@dussmann.ee,
tel 55 659 495

FMB Invest Grupp OÜ
pakub tööd

AUTOJUHT- KLIENDI- TEENINDAJALE

Töö asukoht:
Saku valla piirkond
Kontakt:
reelika@fmb.ee
55 564 608

Loomaarst
Sinu lähedal

SAKU LOOMAKLIINIK

www.loomakliiniksakus.ee

EELREGISTREERIMINE

53 439 332 • 6041 997

AVATUD E-R 12.00-19.30

Vastu võtab SVEN MÜÜRSEPP

**Müüa soodsalt
puitbriketti ja kivisütt**

Transport TASUTA!

GSM 513 4768

www.evester.ee

Loomaarsti KODUVISIIDID

Tel 55 10 623

www.loomaarstikoduvisiidid.ee

Uued ja kasutatud RIIDED

- kasutatud RIIDED naistele, lastele ja meestele
- uued TÖÖRIIDED
- TÖÖKINDAD
- uued ja kasutatud MÄNGUASJAD
- KODUTEKSTIIL

Lastele mõnus mängunurk!

Pärnasalu 31, Saue

(Säästumarket majas)

E - R: 10.00 - 19.00

L: 10.00 - 14.00 • P: suletud

KVALITEETNE KÜTTEPUU SOODSALT!

Müüa kontaineris,
kotis ja lahtist, kuiva
ja toorest küttepuud.

Hind koos veoga alates

44.-/rm (lepp, kask, saar)

Tellimine tel 5818 9618

Riho Tali Õigusabi

osutab nõustamisteenust
õigusalastes küsimustes.

Täpsem info: www.rtoigusabi.ee

Kontakttelefon: 58 156 100,

e-post: rtoigusabi@gmail.com

OÜ Ritmo Autokool
korraldab jaanuaris
Saku Gümnaasiumis
B-kategooria
koolitust.

Tel 50 10 186 (õhtuti).

Harjumaa Keelpilliorkester andis Sakus kauni kontserdi

Saku õpilased Tiina Kern ja Ian Erik Uffert

Saku võõrustas taas Harjumaa Keelpilliorkestri (HKO) muusikuid. 14. jaanuaril andsid Saku Valla Maja saalis suurepärase kontserdi nii orkestri noorem koosseis Tekla Tappo juhatusel kui põhikoosseis Hando Põldmäe taktikepi all (pildil). Üles astusid ka Saku muusikakooli viiuliõpilased ja Rapla muusikakooli keelpilliansamblid. Saku viiuliõpetaja Sirje Mülleri eestvedamisel juba neljandat korda teoks saanud jaanuarikuine kokkusaamine ja ühismusitseerimine oli pühendatud viiulipedagoog Renate Pihole, kelle käe alt tulnud palju muusikuid ja õpetajaid, nende seas ka Tekla Tappo Rapla Muusikakoolist ja Sirje Müller.

Orkestris mängivad noored keelpillimängijad ja õpetajad Rapla ning Harjumaa muusikakoolidest. Saku muusikakoolist osaleb orkestri töös 6 viiuliõpilast.

Kontserdi juhatasid sisse väikesed pillimängijad Tekla Tappo juhatusel. Kõlasid palad Sheila Nelsoni loomingust, kodused „Hei hipsadi Tori polka“ ja „Labajalg“. „Moodsa tähestiku laulu“ ja mõne teisegi loo ilmestamiseks tehti rõõmus kannakõps või samm. Esinemisjärg tõi lavale Saku muusikakooli viiuliõpilased Ian Erik Ufferti, Ann-Mari Serveti, Regina Silbergi, Kätlin Jeedase, Evelin Elsteini, Greete Dauti, Brigitte Kruuseli ja Tiina Kerni. Vaheldusrikkas kavas kõlasid muu hulgas Nelsoni „Itaalia süit“ I osa ja Ambrosio „Veneetsia karneval“. Nauditav oli Rapla ansamblike etteaste, mis lõppes meloodiaga „Mary Poppinsist“.

Üles astusid ka pedagoogid - Sirje Mülleri esituses kõlas peenekoeline Russell-Smithi „Nukker prelüüd“, hiljuti lahkunud muusiku ja pedagoogi Erich Loidi mälestuseks aga õpetajate ansambli vaimustav Mascagni „Intermezzo“. Kava teises pooles pakkus publikule muusikalise elamuse HKO põhikoosseisu etteaste. Orkestrit juhatas preemia Harjumaa Kultuuripärl 2011 saanud Hando Põldmäe. Kontserdi lõpuloos ühinesid kõik mängijad aga üheks suureks orkestriks, esitusele tuli Riedingi „Kontsert h-moll“, III osa.

Noorte keelpillimängijatele ansambli mängu õpetamise eesmärgil 2003 asutatud HKO juures tegutseb lisaks põhikoosseisule aastast 2006 ka ettevalmistusorkester. Orkestri sügis-, talve- ja kevadlaagrid peetakse vaheldumisi Sauel ja Arukülas, kus antakse kohapeal ka kontsert. Aastas on kümme kontserti, esinemas on käidud Soomes, Austrias, Ungaris ja Poolas. Tänavu mais sõidetakse Peterburgi. ☺☺

KUHU MINNA

JAANUAR

21. kell 19

Saku vald 20 - peoõhtu Saku Valla Maja saalis. Vt lk 16

22. kell 11

Saku Pensionäride Ühenduse Elukaar pidu Saku Valla Maja suures saalis.

27. kell 19

Huvitavate Kohtumiste Klubi Kiisa Rahvamajas. Külal on zooloog Aleksei Turovski.

28. kell 17

Kellaviitete - salongiõhtu eakatele Saku Valla Maja saalis. Esinevad seniortantsurühmad, külalised, üllatusesineja. Tasuta.

VEEBRUAR

4. kell 11

Sõbrapäeva lastehommik Saku Huvikeskuses - lauamänguturniir.

NÄITUSED

Vallaraamatukogus Teaduse I

Fotonäitus „20 aastat Saku valla taasloomisest“

Raamatunäitus „Saku autorite teosed“

LC Saku „Rahuplakat“. Saku Gümnaasiumi õpilaste joonistatud plakatid lionsite rahvusvahelisele rahuplakatite võistlusele „Vision of Peace“ (kuni 28.01)

Näitus „Tristan da Cunha - maailma kõige eraldatum saar“ (kuni 24.01)

Haigade näitus - Tuulehell alias Erika Rausberg (kuni 31.01)

Saku Selveri maja karkass on täissuuruses püsti

Saku Selveri peaprojekteerija on arhitektibüroo Siim ja Põllumaa OÜ ning ehituse peatöövõtja VMT Ehitus AS. Eskiisjoonis

Sakulaste meeli hoiab evelil suurpoe kerkimine Tõdva ja Üksnurme tee nurgale. Vana aasta sees alanud ehitustöö platsil on olnud vilgas, möödujad on võinud näha nii vaia-de rammimist kui keevitustöid ja metalltarindeid upitavaid kraanasid. Püstitud karkass lasseb juba aimata hoone mõõtu-sid.

Selveri avalike suhete nõuniku **Annika Vilu** sõnul on ehitustööd kulgenud plaanipäraselt. „Suhteliselt soojad ilmad on küll ehitust hõlbustanud, kuid samal ajal toonud ka lisatööd vee väljapumpamise ja teede täiendava puhastamise vajaduse tõttu. Maja karkass on oma lõppsuuruses püsti, praegu käib majakarbi kinniehitamine. Sarikapidu peeti 12. jaanuaril,“ tutvustas Annika Vilu ehituse hetke-seisu.

Tööde edasisest käigust rääkides selgus, et uue kaupluse sisse- ja

väljasõiduteed tulevad nii Tõdva kui Üksnurme teelt, koos ehitusega rajatakse ka lähiümbruse kergliiklustee. Kaupluse laadimisala ümber tuleb aga suure mahuga müratõkkesein.

„Selveri müügisaali suurus saab olema 1700 m², lisaks on erinevatele teenusepakkujatele üüripinda 120 m². Hetkel peame läbirääkimisi igapäevaste lisateenuste pakujate leidmiseks,“ selgitas Vilu ja lisas Saku tarbijale tähtsaima - kaupluse uksed on plaanis avada mai keskel. ☺☺

LAUPÄEVAL 21. JAANUARIL kell 19
SakuValla Maja saalis

Saku Vald
20

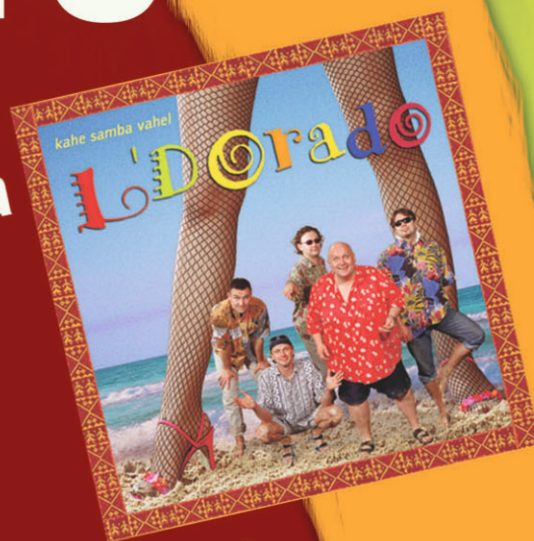
JUUBELIHÕNGULINE

PEOÕHTU

ANSAMBLIGA

L' Dorado
„Kuumade rütmidega
läbi talve..!“

Muusikat teevad:
Tarvo Krall - vokaal, mandoliin, akordion
Andres Raag - vokaal, kongad
Tarvo Jaaksoo - vokaal, basskitarr
Mart Pauklin - vokaal, kitarr
Toomas Rull - trummid

KUUMAD RÜTMID KITARRIL Braz Lima (Brasiilia)
LAUL Elis Loik (Eesti)
TANTSUTÜDRUKUD (Eesti)
Müügil KARNEVALIKAUBAD (võib ka ise kaasa võtta)
Avatud PUHVET!

PIDU ON TÄIESTI
TASUTA!

Saku
Huvikeskus